

GRADA

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu historijuBroj 60
Godina XXX
Novembar, 2025.
[str. 147-158]

© Monos 2025

Reminiscencija na početak i prve nastavne aktivnosti Gimnazije u Gračanici

Prof. dr. Muharem Zildžić

(Povodom svečane promocije 50. generacije maturanata Gimnazije u Gračanici)

Tekst prof. dr. Muarema Zildžića donosi memoarsko sjećanje na osnivanje i prve godine rada Gimnazije u Gračanici, otvorene 1959. godine, te na prve generacije učenika i nastavnika koji su obilježili početak srednjoškolskog obrazovanja u ovom gradu. Povod za zapis bila je proslava pedesete generacije maturanata 2022. godine, koja je autora, pripadnika prve generacije gračaničkih gimnazijalaca, podsjetila na pionirske dane, entuzijazam profesora i skromne, ali plemenite početke. U tekstu su oživljene slike vremena – siromaštvo poslijeratnog razdoblja, prve đačke klupe, vannastavne aktivnosti, literarna i dramska sekcija, kao i duhovna energija koja je pokrenula kasniji razvoj Gračanice. Zildžićev zapis, prožet citatima o obrazovanju i znanju, istovremeno je lična reminiscencija i dokumentarno svjedočanstvo o jednom prelomnom trenutku lokalne historije. Simbolički, tekst povezuje prvu generaciju gimnazijalaca s **Gračaničkim glasnikom**, čiji je osnivač i urednik, prof. dr. Omer Hamzić, đak devete generacije iste škole. U tom spoju prošlosti i sadašnjosti prepoznaje se kontinuitet gračaničke kulturne misije: znanje, rad i pamćenje kao trajne vrijednosti jedne zajednice.

Ključne riječi: Gimnazija Gračanica, prva generacija, obrazovanje, sjećanje, lokalna historija, kulturna tradicija, Gračanički glasnik

UREDNIČKA BILJEŠKA

Postoje trenuci u životu jedne sredine koji nadžive svoje vrijeme, jer u sebi nose sve kasnije mogućnosti. Jedan takav trenutak zbio se u **avguštu 1959. godine**, kada je u Gračanici otvorena Gimnazija. Naizgled – tek obična školska zgrada, nekoliko učionica i đачkih klupa; a zapravo – **početak nove epohe**. Toga dana ovaj grad je prvi put progovorio jezikom znanja i postao dio svijeta kojem je obrazovanje bilo prva mjera napretka.

Šezdeset i više godina kasnije, u ljeto 2022, dok je pedeseta generacija gračaničkih gimnazijalaca izlazila na pozornicu da primi svoje diplome, činilo se da se zatvara jedan krug (uz napomenu da u tih 60 godina,

gimnazija nije pravno postojala 10 godina. U tom mnoštvu mladih lica i planova prepoznala se i sjenka nekadašnjih pionira – onih koji su šezdesetih godina prvi put ispunili prostore novoformirane gimnazije. Jedan od njih bio je **Muharem Zildžić**, tada mladi gimnazijalac, kasnije ljevakar, profesor i humanista. Danas, kada se u godinama zrelog sjećanja vraća tim slikama, njegov pogled ima težinu svjedoka koji pamti kako je sve to počelo.

Njegov memoarski zapis, koji objavljujemo u povodu jubileja *Gračaničkog glasnika*, nije samo osobno sjećanje, već i **zapis o jednoj generaciji koja je nosila nadu svog grada**. U njegovim riječima čuje se ritam starog entuzijazma, vjerova-

Pedeseta generacija Gimnazije

nja da se “znanjem mijenja svijet” i da škola nije tek institucija, već **moralni prostor odrastanja**.

Simbolika nije mogla biti potpuna: *Gračanički glasnik*, koji danas obilježava **trideset godina izlaza i šezdeseti broj**, nastavlja duhovnu nit upravo one Gimnazije čiji je dr. Zildžić bio đak **prve generacije**, dok je autor ovih redova, urednik Glasnika, **đak devete generacije** iste te škole. Ta veza između **prve i devete generacije**, između **učionice i časopisa**, između **Gimnazije i Glasnika**, potvrđuje da su znanje, istraživanje i sjećanje u Gračanici ostali dio iste, neprekinute misije.

Zildžićev tekst se nadovezuje na moj raniji **naučni rad, objavljen u “Glasniku” povodom pedesetogodišnjice Gimnazije u Gračanici**, ali ga nadopunjuje toplinom i ličnim tonom koji samo svjedok može unijeti. Njegov zapis oživljava dah vremena – one prve đачке dane u kojima se prepoznao duh budućnosti. Zato ovaj memoar čitamo ne samo kao povratak u prošlost, nego i kao **poruku budućim generacijama**: da svaka nova školska klupa počinje tamo gdje se prethodna sjećanja nisu ugasila (Omer Hamzić)

MEMOARSKI ZAPIS

U junu 2022. godine, u sunčanom danu koji je obasjavao školsko dvorište i park ispred zgrade Općine, sve je bilo u znaku mladosti, smijeha i radosti. Prostor ispred **Srednjoškolskog**

centra ispunili su učenici u svečanim haljinama i odijelima, njihovi roditelji, rodbina, profesori, prijatelji – cijela zajednica koja je slavila jedan dan nade i uspjeha. U zraku se osjećao zanos života: pedeseta generacija gračaničkih gimnazijalaca primala je svoje diplome, kročila u svijet. U njihovim osmijesima prepoznavala se budućnost – otvorena, svijetla, samouvjerena.

Istog dana, u svečanoj sali **Bosanskog kulturnog centra**, održana je promocija maturanata uz prisustvo brojnih gostiju i javnih ličnosti. Prikazani su impresivni rezultati ove generacije – na polju znanja, kulture, sporta, umjetnosti. I dok su svjetla reflektora obasjavala vedra lica mladih ljudi, meni se u mislima polako otvarao sasvim drugačiji prizor: isti ovaj prostor, ali šezdeset godina ranije, u vremenu kad je sve bilo tek u začetku.

*“Najveća nada svake zemlje
leži u primjerenom školovanju
mladih.”*

– Erazmo Rotterdamski

Samo desetak metara dalje, preko puta Bosanskog kulturnog centra nalazi se **stara, trošna zgrada** – danas napuštena i zapuštena, ali još uvijek živa u sjećanju. Ona je bila kolijevka gračaničke Gimnazije. Tu su, prije nešto više od šest decenija, 1962. godine, stajali maturanti **prve generacije** – njih jedanaest. Bili su to

Stara zgrada gimnazije danas

učenici koji su prvi razred završili u Doboju ili Tuzli, a zatim, po osnivanju Gimnazije u Gračanici 1959. godine, postali njeni pioniri. Njihovi snovi i radost tada su bili jednako veliki kao i danas – samo što su okolnosti bile neuporedivo teže.

*“Obrazovanje je najmoćnije
oružje kojim možete
promijeniti svijet.”*

– Nelson Mandela

U to vrijeme, Gračanica je bila mjesto tišine, prašine i skromnih prilika. Kako je zapisao Omer Hamzić u svom radu o historijatu Gimnazije, *“Gračanicom se te 1958. godine izvijala prašina...”* – slikovita rečenica koja do danas ostaje najbolji opis tadašnje svakodnevice. To je bilo vrijeme saobraćajne **izolacije**, **stagnacije** i **mraka**, ali i vrijeme u kojem se rađala ideja da obrazovanje može biti svjetlo.

Otvaranje Gimnazije, 1959. godine, označilo je **početak novog poglavlja** u historiji grada. Učenici druge godine, među kojima sam bio i ja, do tada su putovali svakodnevno u Tuzlu ili Dboj. Bilo je to vrijeme ranog ustajanja, maglovitih jutara, vožnje hladnjakavim vozom “Čirom” do Karanovca i nazad, često stojeći, s torbom u krilu i knjigom pod rukom. Otvaranje škole u rodnom gradu značilo je olakšanje za mnoge porodice, a posebno za mog oca, **zanatliju obučara**, koji je iste godine mogao upisati u školu svoje troje djece – Zumru, Mevliju i mene. Taj dan je za našu porodicu bio dan ponosa, ali i znak da se nešto mijenja u životu Gračanice. U shvatanjima ljudi da se i ženska djeca moraju školovati.

Nastava je počela 10. septembra 1959. Na jednoj strani su bili učenici ratne generacije koja je iz sumornog

djetinjstva dobila priliku da ostvari svoje snove i želje za promjenama i stvaranjem novih uslova života. Na drugoj strani, uz sretne okolnosti došli su profesori sa velikim pedagoškim iskustvima iz velikih centara bivše Jugoslavije. Profesori su shvatili šta treba ponuditi djeci sa traumama i kompleksima izolacije od svjetskih trendova razvoja, prepoznajući da edukacija igra najvažniju ulogu u razvoju samih učenika, ali i cjelokupnog društva.

*“Znanje je moć. Informacija
oslobađa. Obrazovanje je
temelj napretka svakog
društva.”*

– Kofi Annan

Zgrada jeste bila skromna, još i tada dosta stara građevina, bez kabineta i opreme, ali su zato naši profesori bili pouzdani stubovi škole. Mi đaci, djeca ratne generacije, bili smo gladni znanja jednako kao i hljeba. Bez udžbenika, bez pomagala, s bilježnicama koje smo sami ukorićavali, upijali smo svaku riječ predavanja. Prirodne nauke su nas fascinirale jer smo ih osjećali kroz svakodnevni život.

Vrlo brzo su “krenule” i **vannastavne aktivnosti**: sportske, literarne i dramske sekcije. U okviru literarne sekcije počeli smo objavljivati tekstove u školskom listu “*Glas gimnazijalca*” – našem prvom

prozoru u svijet riječi i ideja. U dramskoj sekciji, pod rukovodstvom profesorice Prodanović, pripremali smo predstave koje su se igrale za građanstvo, pred punom salom Doma parizana. Najpoznatija je bila predstava “*Sumnjivo lice*” Branislava Nušića. Aplauz publike bio je nagrada koja je izbrisala sav umor i nesigurnost. Profesorica nam je tada rekla rečenicu koju i danas pamtim: “Bez znoja i suza nema uspjeha.”

U tom skromnom školsko prostoru, između kredom ispisanih tabli i mirisa svježeg ofarbanog klupa, vladala je jedna posebna atmosfera – **spoj prijateljstva, ambicije i poštovanja**. Profesori su nas učili da mislimo, da sumnjamo, da tražimo istinu. Učili smo francuski, ruski i latinski jezik, čitali Prevera, Jesenjina, Tolstoja, iako često bez rječnika i prijevoda. S vremenom smo shvatili da nas nisu učili samo predmetima, nego **kulturi mišljenja, životu**.

*“Učitelji otvaraju vrata, ali ti
moraš sam proći kroz njih.”*

– kineska poslovice

Godine su prolazile, a naš prvi ispit zrelosti došao je 1962. Bila je to matura koja je za nas značila više od ispita – bila je to **potvrda da smo iz mraka izašli na svjetlo**. Skoro svi maturanti prvih generacija upisali su fakultete širom bivše Jugoslavije. Mnogi su se kasnije vratili u Gračanicu: postali su ljekari,

Hilmiya Šabić

Rizaš Delić

Miloš Dragičević

Nedžad Šabić

Safet Šabić

Milovan Đurđević

Muharem Zildžić

Nusret Prohić

Prva generacija maturanata gračaničke gimnazije

profesori, inženjeri, arhitekti, novinari, privrednici. Ta prva generacija, i one koje su je slijedile, bile su pokretači promjena – **duhovna i intelektualna jezgra** jednog grada koji je počeo da diše drugačije.

Danas, kada gledam lice Gračanice, s njenim novim školama, domom kulture, bolnicom, modernim kompanijama i kulturnim institucijama, jasno vidim **nit koja povezuje prošlost i sadašnjost**. Ta nit vodi od skromne zgrade Gimnazije iz 1959. do generacija koje danas ulaze u svi-

jet digitalne tehnologije, robotike i vještačke inteligencije. I zato vjerujem da je došlo vrijeme za novi iskorak – da Gračanica dobije **institut ili fakultet** koji će povezati tradiciju i savremene tokove obrazovanja. Jer, svaka nova generacija duguje nešto onoj prvoj, a svako znanje ima korišten u sjećanju.

(Vidi: Prilog prof. O. Hamzića – Spisak učenika i nastavnika prve generacije Gimnazije u Gračanici, te izvod iz naučnog rada o pedesetogodišnjici Gimnazije, na kraju članka.)

struje mogućnost poboljšanja kulturno-zabavnog života u gradu, a ujedno pokazuje da je omladina željna zabave. Ova priredba je pokazala kojim putem treba ići do konačnog uspjeha.

Uostalom u planu OKNO-e je da na proljeće sprovede intenzivnu aktivnost na polju kulturno-zabavnog života omladine. Na tom polju će se angažovati i SKNO-e iako radi pod teškim uslovima. Na kraju šta da kažemo, čime da zaključimo? Ipak svjesni smo da pored ostalog i svestrani kulturno-zabavni život omladine može stvoriti svjesnog i korisnog građitelja socijalizma.

Muharem Zildžić
Predsjednik SKNO-e

Gračanička gimnazija to je - 250 učenika

Gračanička gimnazija to je - 5 učionica

Kakav apsurd. On nas često nagoni da razmišljamo, nagoni nas da sagledamo svoje potencijalne mogućnosti i uslove pod kojim radimo. Razmišljamo o tome u gužvi na ushim hodnicima, razmišljamo o tome poslije odgođenih sastanaka literarne, dramske sekcije, poslije odgođenog sastanka Školskog komiteta. I uvijek dodemo do istih zaključaka. Ali vratimo se tri godine unazad. Mi se sjećamo. Nije to davno bilo kada smo napuštali Gračanicu u ranim jutarnjim časovima željni nauke da je nađemo u Dobroju ili Tuzli. Tada naše želje nisu bile ni toliko da bismo mogli zamisliti gračaničku gi-

mnaziju ili smo je možda samo u snovima zamišljali. A onda, nismo se ni nadali, otvorena je gimnazija. Kakva je to bila sreća, kakav ponos! Mi smo imali svoju školu, svoju gimnaziju. Možda to nije bila gimnazija iz naših snova, nije to bila gimnazija ni kao u Dobroju ili Tuzli, ali ipak bila je gimnazija. Nismo tada primjećivali uske stepenice, niti mali broj učionica, jer nas je bilo 60 sa jedinstvenom željom i radošću, sa velikim elanom i entuzijazmom u našem radu, u razvijanju svojih sposobnosti uspavanim u dosadnom klepetanju vozova. Tada smo bili članovi literarne, dramske, folklorne, tehničke sekcije, bili smo članovi marksističkog kruga i Školskog komiteta. Naše stvaralačke snage postale su stvarnost. Medutim želje ne bi bile želje kad bi se zaustavile u jednom trenutku. One uvijek rastu i mi smo uvijek pomalo nezadovoljni. Možda je to dobro, jer vrijeme, društvo, socijalizam, sve ide strahovito naprijed, a mi moramo u korak s njim. Juče je gimnazija bila veliko ostvarenje naših snova, a danas možda ponekad zažalimo savremene kabinele za jezike, zaželimo da još jedanput pogledamo, kada nama još čudne, fizičke aparate, zaželimo da još jedanput uđemo u ogromnu školsku salu gdje se svake nedelje vrte parovi ili da vidimo i zaigramo na modernom sportskom poligonu. Možda želja 250 učenika ne može stati u zgradu od 5 učionica. Sve češće zamišljamo savremenu zgradu gdje bi do maksimuma razvijali svoje stvaralačke snage. Možda želje ne bi bile želje ni kada bi se sve ostvarile. Znamo, naše želje nisu male, znamo slaba materijalna sredstva komune, i mi smo uvijek bili zahvalni i željeli smo da se odružimo društvu i komuni. Mi smo se uvijek trudili da bredom dječarimo komplirane fizičke aparate ili hemijske analize. Možda naše želje nisu neostvarljive. Uostalom, sutra će iz naše gimnazije izaći prvi maturanti, iduće godine drugi, ali mi bismo željeli da iduće generacije ne odgađaju svoje sastanke komiteta, svoje sastanke literarne ili dramske sekcije i da raspon između njihovih želja i stvarnosti bude što manji.

Muharem Z.

Članak M. Zildžića u đačkom listu "Glas gimnazijalca", br. 2, april 1962., str. 3

PRILOZI

Prilog 1: Osnivanje i počeci Gimnazije u Gračanici

"...Budući da je gimnazija, kako se tada govorilo, bila teoretska škola, smatralo se da njeno otvaranje i opremanje ne iziskuje velike materijalne izdatke. To je, pored drugih razloga, i opredijelilo tadašnje vlasti za gimnaziju. Govorilo se da škola nije bila skupa i pretpostavljalo da neće doći do hiperprodukcije tih kadrova pošto je većina bila opredijeljena za dalje školovanje.

Nakon dugotrajnih i dosta komplikovanih procedura i drugih priprema, Gimnazija u Gračanici osnovana je 10. 8. 1959. godine. Toga dana, na odvojenim sjednicama oba vijeća Narodnog odbora opštine Gračanica, doneseno je Rješenje o osnivanju gimnazije u Gračanici. U članu 2 toga rješenja stajalo je da će škola početi sa radom nakon dobijanja saglasnosti od Narodnog odbora

Sreza Tuzla. Sredstva za osnivanje, za izdržavanje i rad ove škole, kako je pisalo u Rješenju, obezbjeđuje Narodni odbor opštine kao osnivač. Rješenje je potpisao predsjednik Narodnog odbora opštine Asim Dževdetbegović.¹

Prvi direktor novoosnovane gimnazije u Gračanici bio je Milija Babović. Na tu dužnost postavljen je Rješenjem Narodnog odbora opštine Gračanica od 22. 9. 1959. godine.²

Time procedure oko otvaranja gimnazije nisu još bile završene. Narodni odbor opštine Gračanica, 23. 10. 1958. godine, nakon svestrane rasprave o problemima školovanja djece u srednjim školama, dostavlja već usvojeni prijedlog za otvaranje srednje škole u Gračanici Savjetu za školstvo Sreza Tuzla i Republičkom savjetu za prosvjetu i kulturu Narodne Republike Bosne i Hercegovine.³ Riječ je o proceduri kojom je iz Gračanice i formalno zatraženo da se izvrši dopunu plana razvoja mreže srednjih škola u Bosni i Hercegovini, odnosno da se u taj plan unese i otvaranje srednje škole u Gračanici.⁴

Okončanje svih tih procedura nije bio uslov za početak rada škole. Nastava u novoosnovanoj gimnaziji počela je 10. 09. 1959. godine. Velike zasluge za to imali su tadašnji visoki funkcioneri opštine Gračanica i sreza Tuzla: Pašaga Mandžić, Dr Mustafa Kamarić, Asim Dževdetbegović, tadašnji predsjednik Opštine Gračanica, Ahmed Ćatić, Refik Hukić, Muhamed Kešetović...

U decembru 1959. počeo je da radi i Školski odbor u sastavu: Sejdo Šabić, predsjednik, Milija Babović, sekretar, Danica Prodanović, prof., Derviš Trtak, Behija Kamarić, blagajnik, Stojan Maksimović, Zehra Dževdetbegović, Ljubinka Jovanović i Akelina Švab–učiteljica, vršila dužnost sekretara i *režisera....*" (Omer Hamzić, Počeci i razvoj gimnazije u Gračanici (sa posebnim osvrtom na društveno-ekonomske prilike u vrijeme njenog osnivanja 1959. – 1960. godine), *Gračanički glasnik*, XIV/28, 2009., 77)

1 Arhiv TK, Fond SNO Gračanica, nesređena građa, Rješenje Narodnog odbora opštine Gračanica o osnivanju gimnazije u Gračanici od 10. 8. 1959. godine, br. 08-750/1-59

2 Arhiv TK, Fond SNO Gračanica, nesređena građa, Rješenje Narodnog odbora opštine Gračanica da se za direktora Gimnazije postavi Milija Babović od 22. 9. 1959. godine, br. 01-750/1-59 Odluku o zabrani prevoza kamena kolima bez guma na točkovima u mjestu Gračanica

3 Arhiv TK, Fond SNO Gračanica, nesređena građa, Zapisnik sa sjednice Narodnog odbora opštine Gračanica, od 23. 10. 1958. godine, br. 01-6023

4 Arhiv TK, Fond SNO Gračanica, nesređena građa, Zapisnik sa sjednice Narodnog odbora Opštine Gračanica, održane 23. 10. 1958. godine, Aanaliza u vezi sa problemima školovanja djece u srednjim školama

**Prilog 2: Spisak đaka i nastavnika prve generacije gračaničke
gimnazije
Školska 1959/60 godina
Drugi razred:**

r.br.	Prezime i ime	Ime oca	Datum i god. rođenja	Mjesto rođenja
1.	Delić Rizah	Hasib	5. 1. 1944.	Malešići
2.	Dragičević Miloš	Božo	12. 6. 1941.	Karanovac
3.	Kamarić Behija	Zaim	25. 4. 1944.	Gračanica
4.	Mulabećirović Rešad	Mehmedalija	24. 8. 1943.	Gračanica
5.	Popović Mirko	Momir	19. 2. 1943.	Gračanica
6.	Rešidbegović Hidajeta	Sejdo	27. 3. 1943.	Gračanica
7.	Šabić Nedžad	Sejdo	1. 2. 1943.	Gračanica
8.	Šabić Safet	Muhamed	3. 10. 1941.	Gračanica
9.	Škiljić Taib	Ahmet	7. 2. 1943.	Gračanica
10.	Zildžić Muharem	Hasan	15. 1. 1943.	Gračanica
11.	Žuža Spasoje	Jovan	18. 1. 1941.	Gračanica
12.	Đurđević Milovan	Đorđe	10. 5. 1940.	Kijevac, Tuzla
13.	Latifović Abdulferhat	Hasan	11. 4. 1942.	Jusići, Zvornik
14.	Pantelić Mara			Loznica

I a

r.br.	Prezime i ime	Ime oca	Datum i god. rođenja	Mjesto rođenja
1.	Andrić Ratko	Miloš	16. 11. 1943.	Karanovac
2.	Vajzović Šaban	Mustafa	2. 9. 1941.	Malešići
3.	Vasić Draginja	Stanoje	6. 11. 1944.	Kakmuž
4.	Djedović Hatidža	Ragib	15. 2. 1944.	Gračanica
5.	Đulić Izet	Hazim	7. 8. 1943.	Gračanica
6.	Đulić Hasan	Zajko	1. 1. 1943.	Gračanica
7.	Žunić Ćaziba	Taib	8. 8. 1944.	Gračanica
8.	Jovanović Simuna	Branko	29. 6. 1943.	Kakmuž
9.	Jović Stevan	Kosta	7. 6. 1942.	Sočkovac
10.	Kusturica Rašid	Hasan	20. 7. 1943.	Gračanica
11.	Maksimović Dušan	Mičko	16. 9. 1940.	Porječina
12.	Lika Bećir	Ibrahim	12. 6. 1943.	Gračanica
13.	Mašić Amir	Muhamed	11. 5. 1944.	Brčko

14.	Moralić Hajrija	Fehim	2. 5. 1942.	Gračanica
15.	Mujić Fuad	Husejn	30. 6. 1944.	G. Orahovica
16.	Prohić Nusret	Rukib	25. 7. 1944.	Zagreb
17.	Ristić Draginja	Đorđe	8. 5. 1943.	Boljanić
18.	Simić Borka	Janko	10. 8. 1943.	Gračanica
19.	Sokolušić Nusreta	Mustafa	18. 2. 1943.	Gračanica
20.	Stjepanović Miloš	Mihajlo	25. 8. 1943.	Gračanica
21.	Todorović Živko	Rado	19. 3. 1944.	Skugrić
22.	Todorović Zorka	Boško	9. 11. 1944.	Karanovac
23.	Fetahagić Asim	Murat	10. 7. 1944.	Gračanica
24.	Dževdetbegović Lejla	Asim	6. 1. 1945.	Gračanica

I b

r.br.	Prezime i ime	Ime oca	Datum i god. rođenja	Mjesto rođenja
1.	Beganović Dževdet	Adem	29. 8. 1943.	Gračanica
2.	Gazibegović Hajrudin	Mehmed	7. 4. 1940.	Gornja Orahovica
3.	Zildžić Mevlija	Hasan	1. 11. 1944.	Gračanica
4.	Zildžić Zumra	Hasan	12. 7. 1940.	Gračanica
5.	Jahić Hatidža	Salih	5. 6. 1943.	Gračanica
6.	Jukan Rabija	Hazim	3. 3. 1943.	Gračanica
7.	Kreso Sead	Mehmed	23. 2. 1944.	Trebinje
8.	Koprnicki Marija	Vjenčeslav	1. 11. 1944.	Gračanica
9.	Lelić Fatima	Habib	3. 1. 1943.	Gračanica
10.	Mahmutović Nezir	Ibrahim	20. 4. 1941.	Miričina
11.	Mujić Meho	Latif	8. 6. 1943.	Gornja Orahovica
12.	Mujić Salko	Adem	13. 7. 1940.	Gornja Orahovica
13.	Salkić Amira	Mehmedalija	2. 9. 1943.	Gračanica
14.	Salkić Fikret	Mehmedalija	21. 9. 1940.	Ivančići, Sarajevo
15.	Tihić Emir	Salih	13. 6. 1944.	Gračanica
16.	Tešić Ratko	Petar	9. 1. 1944.	Sočkovac
17.	Topalović Jelena	Boško	22. 6. 1944.	Bosansko P. Selo
18.	Trtak Azijada	Derviš	6. 4. 1944.	Čapljina
19.	Čehajić Ešefa	Mehmedalija	10. 2. 1946.	Gračanica
20.	Džananović Habib	Atifa	1. 2. 1944.	Doborovci
21.	Džananović Mustafa	Atifa	2. 4. 1941.	Doborovci
22.	Džinić Reuf	Sakib	2. 1. 1944.	Gračanica

23.	Šabić Hilmo	Muhamed	5. 1. 1942.	Gračanica
24.	Šuša Hatidža	Musa	1. 7. 1943.	Gračanica

(Omer Hamzić, *nav. rad*, str. 74, 78, 81)

Prilog 3. Spisak prvih nastavnika gračaničke gimnazije:

Danica Prodanović, Milija Babović, Milutin Perović, Katica Anučić, Vaso Knežević, Boro Kostić. (O. Hamzić, *nav. Rad*. 70 – 78)

Završna urednička napomena

Tekst prof. dr. Muarema Zildžića objavljuje se u povodu jubileja *Gračaničkog glasnika* i simbolično povezuje prvu generaciju gračaničkih gimnazijalaca s urednikom Glasnika, đakom devete generacije iste škole. Tako se zatvara jedan kulturni krug – od učionice do časopisa, od kredom ispisane table do trajnog svjedočanstva na stranicama Glasnika – potvrđujući da su **znanje i sjećanje u Gračanici nerazdvojni temelji njezinog trajanja**.

SUMMARY

REMINISCENCE OF THE BEGINNINGS AND EARLY TEACHING ACTIVITIES OF THE GRAMMAR SCHOOL IN GRAČANICA

(ON THE OCCASION OF THE GRADUATION OF THE 50TH GENERATION
OF GRAČANICA GRAMMAR SCHOOL STUDENTS)

This text by Professor **Muarem Zildžić** offers a memoir reflection on the founding and early years of the Grammar School in Gračanica, established in 1959, and on the first generations of its students and teachers who marked the beginning of secondary education in the town. The immediate inspiration for this recollection was the graduation ceremony of the school's 50th generation in 2022, which reminded the author – himself a member of the **first generation of Gračanica grammar school students** – of the pioneering days, the enthusiasm of the teachers, and the modest but meaningful beginnings of a new educational era. The narrative evokes the atmosphere of the post-war period: poverty, simplicity, the first classrooms and extracurricular activities, the literary and drama sections, and above all the intellectual energy that inspired Gračanica's subsequent cultural and social development. Enriched with selected quotations on education and knowledge, the text stands as both a **personal reminiscence and a documentary testimony to a turning point in the town's modern history**. Symbolically, the memoir links the first generation of students with *Gračanički glasnik*, whose founder and editor, **Professor Omer Hamzić**, was himself a student of the school's ninth generation. In that connection between past and present, the continuity of Gračanica's cultural mission becomes clear: **knowledge, work, and remembrance** as enduring values of a community that grows through education.

